

Aan de leden van de raad van de gemeente Hillegom,

Zoals u wellicht bekend zal zijn meldde wethouder Karin Hoekstra in de Weekendkrant (1 juni j.l.) dat B&W Hillegom willen afzien van deelname aan de CO2-prestatieladder. Zij belde hier ook over met de indiener van het burgerinitiatief "HLT naar minder CO2" in Hillegom, . Dit burgerinitiatief vraagt HLT te certificeren voor de CO2-prestatieladder en werd gelijktijdig en separaat ingediend in de 3 HLT gemeenten, in mei 2021.

Hierbij verzoeken wij u wethouder Hoekstra te willen vragen haar standpunt te willen heroverwegen.

Belangrijkste argumenten in het krantenbericht zijn: ""wij deden en doen al genoeg aan minder CO2 uitstoot". De wethouder meldde dat de CO2 uitstoot van het eigen apparaat van Hillegom in de periode 2012-2021 met 73% daalde. Ondanks onze uitdrukkelijke vragen hierover heeft Hillegom/HLT in de afgelopen 2 jaar niet kunnen aangeven wat voor bijzonders in die jaren is gebeurd dat in Hillegom zo'n grote daling optrad. Ook: bepaald volgens dezelfde systematiek was de daling in Teylingen slechts 24%!

Los hiervan: ook in Hillegom moet nog veel gebeuren Hillegom besloot energie neutrale gemeente te zijn in 2030 en klimaatneutraal in 2050.

De wethouder meldde ook dat Hillegom al over een energiemanagement systeem beschikt van het bedrijf Energiemissie. Dit is echter appels met peren vergelijken! Energiemissie levert feitelijk een boekhoudsysteem: controle op energiefacturen & inzicht in energiekosten en gebruik. De CO2-Prestatieladder certificering gaat veel verder: met name eisen voor transparantie en controle op nakomen van zelf gestelde doelen tot CO2 reductie. De CO2-Prestatieladder verschaft de gemeente een meetlat waarlangs zij haar doelstellingen op CO2 reductie jaarlijks toetst.

U zou kunnen overwegen de volgende vragen te stellen zoals:

- Bent U bekend met BUCH, de werkorganisatie van de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo, vergelijkbaar met HLT; en dat deze 4 gemeenten zijn gecertificeerd voor de Ladder?
- Communicatie intern HLT: in hoeverre is er intern HLT gecommuniceerd over de noodzaak ook als organisatie HLT de CO2 uitstoot te verminderen?
- In een rapport van het door HLT ingeschakelde consultancy bedrijf DDA (De Duurzame Adviseurs) wordt gemeld dat er een rapport bestaat over: wat moet je als gemeente(n) "meenemen" ("Organizational Boundary") als je de eigen CO2 uitstoot gaat bepalen? Kan dit rapport ter kennis worden gebracht van de raad?
- Is het eindrapport van DDA fase I (dat wil zeggen tot het voorleggen aan de raad van wel of niet certificeren) klaar en kan dat ter kennis worden gebracht van de raad?

Ter toelichting dient de hierna toegevoegde bijlage.

M.vr.gr.

indiener van het burgerinitiatief in Hillegom
indiener van het burgerinitiatief in Lisse
indiener van het burgerinitiatief in Hillegom

Bijlage: Toelichting

1. Inleiding

Bij de gemeenten Hillegom, Lisse en Teylingen staat duurzaamheid hoog in het vaandel. Er moet daarvoor nog zeer veel gebeuren. Energieneutraal en klimaatneutraal worden is beslist niet eenvoudig. En we lopen duidelijk achter, zie het recente voortgangsbericht Regionale Energietransitie (RES) Holland Rijnland (mei 2023).

Intussen is de druk op energiebesparing/CO2 reductie sinds de indiening van het burgerinitiatief (mei 2021) nog flink toegenomen, denk aan de energiecrisis, de recente nog alarmerender wetenschappelijke rapportage vanuit de Verenigde Naties (IPCC) en de politieke besluitvorming op landelijk en EU niveau.

Ook als gemeentelijke organisatie moet de CO2 productie van de eigen organisatie dus zo veel mogelijk worden beperkt. Juist ook omdat in de praktijk steeds weer blijkt dat de gemeentelijke voorbeeldfunctie voor bedrijven en maatschappelijke organisaties erg belangrijk is.

2. Samen Hillegom, Lisse en Teylingen > HLT

Gelet op de ambtelijke fusie (HLT- samen) zijn maatregelen voor CO2 reductie het meest efficiënt uit te voeren als binnen HLT éénzelfde managementsysteem voor CO2 reductie wordt toegepast voor alle drie gemeenten. Daarom stelden de indieners van het burgerinitiatief voor HLT te certificeren voor het managementsysteem CO2- Prestatieladder.

Een voorbeeld van efficiency binnen HLT in dit verband is dat er nu al voor brandstoffen als benzine en diesel er geen per gemeente gescheiden administratie/registratie meer is, er wordt op HLT geadministreerd/geregistreerd.

Inmiddels is gebleken dat het juridisch niet mogelijk is HLT te certificeren. Echter dat kan opgelost worden door juridisch de separate gemeenten te certificeren. Het betekent dat het auditproces voor de CO2-Prestatieladder door de 3 gemeenten separaat moet worden doorlopen. Dat kost iets meer, maar zal niet opwegen tegen het efficiënter (en dus goedkoper) werken door HLT aan CO2 reductie van de organisatie.

Een voorbeeld waar dit is toegepast is BUCH, de werkorganisatie van de gemeenten Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo, vergelijkbaar met HLT. Deze 4 gemeenten zijn gecertificeerd, BUCH voert het management over de CO2 reductie.

3. Verloop van het burgerinitiatief tot heden

In mei 2021 dienden de 3 indieners een gelijkluidend burgerinitiatief in, ieder bij de eigen gemeente. Voorzien van de tenminste per gemeente benodigde handtekeningen van inwoners.

In september 2021 accepteerden de 3 gemeenteraden het initiatief; het voldeed aan de verordeningen. Zo bleken er voldoende ondersteuners/ondertekenaars te zijn, in totaal ca. 200. Het betekende dat het voorstel op de agenda kwam van de 3 raden.

In oktober/begin november 2021 besloten de 3 raden positief te reageren. Dat kwam neer op: wij laten het de HLT organisatie onderzoeken en op basis van de resultaten daarvan besluiten we over wel of niet certificeren. Zo besloten de 3 raden eensluidend.

De drie indieners werd toegestaan contact te onderhouden met de betrokken HLT ambtenaren. Dit is ook gebeurd, en daarbij verkregen wij ook e.e.a. aan informatie. Maar dat is gestopt per begin januari 2023. De eindversie van het HLT onderzoek beschikken de indieners niet over.

De HLT-werkorganisatie schakelde het consultancy bedrijf DDA (De Duurzame Adviseurs) in ter ondersteuning, maar besloot in eigen beheer het grootste deel van het werk te doen. Zo meldde HLT dat in eigen beheer “de Organizational Boundary” bepaald zou worden: wat wordt precies wel/niet meegenomen bij het bepalen van de CO2 productie. De Ladder systematiek bepaalt bijvoorbeeld dat ook wordt meegenomen de CO2 productie van verbonden partijen waarop de gemeente(n) veel invloed hebben. Bijvoorbeeld Provalu moest daarom meegenomen worden.

Een tweede belangrijk punt dat HLT in eigen beheer liet uitvoeren was het bepalen van het energiegebruik (en daarmee de CO2 uitstoot) op basis van de facturen voor gas, elektriciteit, benzine, diesel etc. HLT had (per begin 2021 waarschijnlijk) het bedrijf Energiemissie hiervoor ingeschakeld. Wethouder Hoekstra meldde dit ook, de gemeente beschikt sinds vorig jaar over een systeem van waaruit de raad jaarlijks op de hoogte wordt gebracht over de vorderingen.

De indieners hebben het energie-CO2 jaarbericht eind 2022 (met gegevens over 2021 opgevraagd, maar (nog) niet ontvangen.

Een derde belangrijk punt dat HLT zelf ging oppakken is, m.n. interne, communicatie. Voor zover wij weten is hier tot heden nauwelijks iets aan gedaan. Aanbod van de indieners hierbij HLT te ondersteunen werd afgewezen.

De ondersteuning van DDA werd gesplitst in 2 fasen. Fase 1 omvat de inzet van DDA t/m het tijdstip dat aan de raden wordt voorgelegd het voorstel van de 3 colleges over wel of niet certificeren. Deze fase loopt dus nu nog.

4. De Laddersystematiek in het kort

De CO2-Prestatieladder is een CO2 managementsysteem dat bestaat uit 5 niveaus. (vaak ook levels genoemd). Tot en met niveau 3 gaat een organisatie aan de slag met de uitstoot van de eigen organisatie en alle projecten in eigen beheer. Vanaf niveau 4 en 5 wordt er ook werk gemaakt van de CO2-uitstoot in de keten en sector.

De indieners vroegen certificeren op niveau 3.

De CO2 -Prestatieladder is een initiatief uit de markt, oorspronkelijk ontwikkeld door Prorail. De stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (zie www.skao.nl) is nu eigenaar van de CO2-prestieladder.

De eisen verbonden aan de CO2-prestatieladder komen voort uit vier invalshoeken:

A- Inzicht: Het bepalen van de energiestromen en de CO2-footprint (uitstoot)

B- Reductie: het ontwikkelen van ambitieuze doelstellingen voor CO2-reductie

C- Transparantie: Structurele communicatie over het CO2-beleid

D. Participatie. Deelname aan initiatieven in de sector Dit geldt voor niveau 4 en 5 en wordt hier verder buiten beschouwing gelaten

5. Waarom certificeren voor de ladder

a. Het is een in de praktijk gebleken goed systeem.

Zo stimuleert de VNG dat gemeenten zich laten certificeren voor de CO2-Prestatieladder (primair op niveau 3) en ontwikkelde daarvoor een speciaal programma: CO2-reductie door gemeenten (maakte HLT niet gebruik van). Inmiddels zijn 30 gemeenten gecertificeerd.

In de VNG nieuwsbrief van 24 juni 2022 wordt gemeld:

Gemeenten die actief aan de slag zijn met de CO2-reductie van hun eigen bedrijfsvoering bereiken goede resultaten.

Dat resultaat is toe te schrijven aan de invoering van de CO2-Prestatieladder, blijkt uit onderzoek van CE Delft. In opdracht van de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen (SKAO) en de VNG zijn 18 gemeenten onderzocht die in december 2021 gecertificeerd waren op de CO2-Prestatieladder. Alle gemeenten liggen op koers om hun doelen te halen. Tussen 2018 en 2020 is hun CO2-emissie gereduceerd met gemiddeld 23,9% (12,8% per jaar). Vooral in het jaar dat de gemeente gecertificeerd is of het jaar erna is een sterke daling te zien in de CO2-emissies

b. Belangrijke voordelen van de Ladder zijn:

1. De Ladder is een goed managementsysteem om de CO2 prestaties te meten en te monitoren
2. De HLT organisatie en daarmee de drie gemeenten geven het goede voorbeeld
- 3 Het is een stok achter de deur om jaarlijks CO2 te reduceren
4. Het is een instrument voor duurzaam inkopen
5. Het creëert bewustwording binnen de HLT gemeenten
6. Inzicht in energiestromen verlaagt de energiekosten van de HLT organisatie.
7. Het is een kapstok voor andere duurzaamheidsmaatregelen
8. Het bevordert samenwerking in de keten

c. Steeds meer gecertificeerde organisaties.

Toen het burgerinitiatief in mei 2021 werd ingediend waren ca. 15 gemeenten gecertificeerd. Inmiddels is dat het dubbele. Deze toename zien we ook bij bedrijven, ministeries, waterschappen en provincies. Zie www.skao.nl.

In België (Vlaanderen) zijn inmiddels ook gecertificeerde organisaties, aan "uitrol" in andere EU landen wordt gewerkt.

7. Kosten en baten

VNG schat in dat qua ambtelijke capaciteit de kosten zijn:

+ De eenmalige capaciteit/kosten voor implementatie (335-445 uur; eventueel een deel door een adviseur).

+ Jaarlijkse inspanning onderhoud CO2 reductie (60-80 uur per jaar)

+ Jaarlijkse inspanning voor monitoring en communicatie (60-80 uur per jaar)

De DDA meldde over de kosten:

+ De contributie aan de SKAO (eigenaar Ladder): voor Hillegom jaarlijks € 940.

+ Certificerende instelling: € 3.217,50 eerste jaar, daarna € 2340/jaar.

Financiële baten

De praktijk leert dat gecertificeerde gemeenten besparen op energiekosten. Uit wetenschappelijk onderzoek van de Universiteit Utrecht blijkt dat organisaties die gecertificeerd zijn op de CO₂-Prestatieladder twee keer zo snel CO₂ reduceren als het Nederlands gemiddelde. De gemiddelde CO₂-reductie in Nederland is 1,6% per jaar, organisaties met een certificaat op de Ladder reduceren 3,2% per jaar.

Verder levert het gecertificeerd worden/zijn veel kennis op binnen HLT op het gebied van duurzaamheid algemeen, een zeer belangrijke pijler binnen HLT beleid.

Hierbij kan worden bedacht dat de gemeente Hillegom via HLT jaarlijks ca. € 200.000 betaald aan de inkoop van elektriciteit, gas, diesel en benzine. Dit bedrag is gebaseerd op een ruwe berekening en ons bekende gegevens. Hierbij is uitgegaan van (opgave HLT) elektriciteit en gas is ca. 50% goedkoper voor de gemeente dan voor particulieren. Besparing op energie levert dus, vergeleken met de kosten van certificering, flink wat op.

8. Tot slot

DDA meldt dat,

- tot op heden (eind 2022) is er al voor ca. 50% invulling gegeven aan de eisen van de CO₂-Prestatieladder.
- hoewel certificering van HLT niet mogelijk is, is het afzonderlijk certificeren van de 3 gemeenten wél goed mogelijk.